

Nowe rozporządzenie unijne w sprawie interchange

Jacek Czarnecki

8 czerwca 2015 r. wchodzi w życie nowy akt prawny ważny dla rynku płatności bezgotówkowych.

Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 29 kwietnia 2015 r. w sprawie opłat interchange w odniesieniu do transakcji płatniczych realizowanych w oparciu o kartę wprowadza maksymalne pułapy dla opłat interchange oraz inne znaczące reguły dokonywania transakcji kartowych.

Reforma regulacji usług płatniczych

Projekt rozporządzenia w sprawie interchange został opublikowany przez Komisję w lipcu 2013 r. jako część pakietu legislacyjnego dotyczącego płatności. Pakiet zawierał również projekt nowej dyrektywy o usługach płatniczych (PSD2).

Pomimo że PSD2 wciąż znajduje się w fazie prac ustawodawczych, 5 maja 2015 r. poinformowano o osiągnięciu porozumienia politycznego w tzw. procedurze trilogu (Komisji, Rady oraz Parlamentu). Należy się zatem spodziewać przyjęcia PSD2 jeszcze w tym roku. Prace nad rozporządzeniem w sprawie interchange przebiegły szybciej, czego efektem jest jego przyjęcie w kwietniu oraz wejście w życie 8 czerwca 2015 r.

Maksymalne pułapy opłat interchange

Głównym celem rozporządzenia było ustalenie maksymalnych pułapów opłat interchange w całej Unii Europejskiej.

W przypadku transakcji kartą debetową ustanowiono limit maksymalnej wysokości opłaty interchange w wysokości 0,2% wartości transakcji. Odpowiedni limit w przypadku transakcji kartą kredytową ustalono na poziomie 0,3% wartości transakcji.

W przypadku krajowych transakcji płatniczych (transakcji, w których wydawca i agent rozliczeniowy znajdują się w tym samym państwie członkowskim lub gdy wydawca karty i punkt sprzedaży, w którym ma miejsce płatność kartą, znajdują się w tym samym państwie członkowskim) państwa członkowskie mogą ustanowić niższy pułap opłaty interchange z tytułu pojedynczej transakcji kartą. W odniesieniu do kart debetowych państwa członkowskie uzyskały dodatkową swobodę w możliwości określania wysokości opłaty interchange, jednak co do zasady wciąż będzie ona wynosiła maksymalnie 0,2% pojedynczej transakcji kartą lub zbioru takich transakcji.

W przypadku transakcji płatniczych dokonywanych kartami uniwersalnymi (takimi, w przypadku których dany system płatniczy nie rozróżnia transakcji kartą debetową od transakcji kartą kredytową) stosowane będą zasadniczo pułapy stawek interchange takie jak przy kartach debetowych.

W celu efektywnego stosowania przepisów o maksymalnych stawkach opłat interchange przewidziano szeroką definicję opłaty interchange, przez którą na potrzeby rozporządzenia rozumie się jakąkolwiek opłatę uiszczaną z tytułu transakcji bezpośrednio lub pośrednio pomiędzy wydawcą a agentem rozliczeniowym. Opłata interchange oznacza w zasadzie „kompensatę netto” wszelkich płatności pomiędzy wydawcą a systemem kart płatniczych, co ma zapobiec obchodzeniu przepisów rozporządzenia poprzez ustanawianie innych opłat (na przykład marketingowych) albo udzielanie premii czy rabatów.

Warto zauważyć, że przepisy rozporządzenia dotyczące wprowadzenia maksymalnych stawek nie będą stosowane do transakcji przy użyciu kart biznesowych. Pewne kontrowersje wzbudziła przy tym definicja legalna „karty biznesowej”, za którą uznano *instrument płatniczy używany wyłącznie na potrzeby wydatków służbowych, którymi obciążany jest bezpośrednio rachunek przedsiębiorstwa, jednostki sektora publicznego oraz przedsiębiorcy będącego osobą fizyczną*. Wymóg bezpośredniego obciążania rachunku przedsiębiorcy oznacza bowiem, że w rozumieniu rozporządzenia kartami biznesowymi nie będą niektóre tzw. karty hybrydowe, które umożliwiają dokonywanie transakcji konsumencjki z wykorzystaniem kart biznesowych i gdzie rachunek przedsiębiorcy obciążany jest pośrednio (pierwotnie obciążane jest konto pracownika, a następnie przedsiębiorca zwraca mu kwoty odpowiadające wydatkom biznesowym). W praktyce w Polsce ze względu na przepisy ustawy o usługach płatniczych również transakcje kartami biznesowymi i hybrydowymi zostaną objęte wymogiem maksymalnych stawek interchange (zobacz uwagi poniżej).

Przepisy dotyczące maksymalnych stawek opłat interchange nie znajdą także zastosowania do wypłat gotówki w bankomatach lub wypłat dokonywanych w kasie u dostawcy usług płatniczych oraz do transakcji kartami wydanymi przez trójstronne systemy kart płatniczych, takie jak Diners Club czy American Express.

Zakres stosowania rozporządzenia

Postanowienia rozporządzenia będą stosowane bez rozróżnienia między transakcjami krajowymi i transgranicznymi. Warunkiem objęcia danej transakcji regulacjami rozporządzenia jest jednak to, aby dostawca usług płatniczych płatnika (np. posiadacza karty) i dostawca usług płatniczych odbiorcy (np. sprzedawcy – akceptanta) znajdowali się w Unii Europejskiej.

Regulacjami rozporządzenia nie zostaną objęte niektóre usługi oparte na specjalnych instrumentach płatniczych, używane jedynie w ograniczony sposób, spełniające jeden z trzech warunków:

- warunek ograniczonej sieci dostawców usług,
- warunek ograniczonego asortymentu towarów lub usług,
- warunek dostarczania i regulowania instrumentów przez podmioty publiczne w szczególnych celach społecznych lub podatkowych.

Wyjątki podobne do dwóch pierwszych warunków są także zawarte w dyrektywie o usługach płatniczych.

Nowe zasady realizowania transakcji i działalności uczestników rynku

Oprócz ustanowienia maksymalnych stawek opłat interchange rozporządzenie wprowadza również szereg nowych zasad realizowania transakcji kartowych. Oto niektóre z nich:

- zakazano stosowania w umowach licencyjnych lub regulaminach systemów kartowych ograniczeń terytorialnych oraz obowiązków uzyskania licencji lub zezwoleń na prowadzenie działalności transgranicznej (a także środków równoważnych) w odniesieniu do wydawania kart płatniczych lub świadczenia usługi *acquiringu*;
- wprowadzono wymóg rozdzielności (m.in. rachunkowej i organizacyjnej) systemów kart płatniczych oraz podmiotów obsługujących transakcje płatnicze (dokładne zasady realizacji tego wymogu zostaną przyjęte przez Komisję po uzyskaniu projektu sporządzonego przez Europejski Urząd Nadzoru Bankowego);
- zakazano uniemożliwiania *co-badgingu*, czyli umieszczania co najmniej dwóch marek płatniczych na tej samej karcie płatniczej;
- zobowiązano agentów rozliczeniowych do rozdzielania opłat (*unblendingu*), czyli indywidualnego określania opłat akceptanta w odniesieniu do poszczególnych kategorii i poszczególnych marek kart płatniczych;

- wprowadzono reguły dotyczące zasady honorowania wszystkich kart;
- wprowadzono obowiązki informacyjne wobec odbiorców środków pieniężnych w transakcji płatniczej, a także
- zakazano uniemożliwiania akceptantom kierowania wyboru konsumentów, np. poprzez traktowanie niektórych kart bardziej lub mniej korzystnie od pozostałych.

Ponadto państwa członkowskie zostały obowiązane do określenia sankcji za naruszenia rozporządzenia.

Dotychczasowe regulacje krajowe

Rozporządzenie w sprawie interchange w praktyce częściowo zastąpi dotychczasowe krajowe regulacje tej materii, w tym polskie przepisy dotyczące maksymalnych stawek opłat interchange (pisaliśmy o nich [tutaj](#) oraz [tutaj](#)). Jednocześnie postanowienia rozporządzenia przewidują możliwość utrzymywania lub wprowadzania przez państwa członkowskie niższych pułapów stawek opłat interchange lub „środków o równoważnym celu lub skutku”. Niewykluczone zatem, że tematyka opłat interchange powróci w przyszłości w postaci nowych zmian w prawie.

Warto jednak zauważyć, że choć rozporządzenie w sprawie interchange dość kompleksowo uregulowało na szczeblu unijnym kwestię stawek interchange, polskie przepisy dotyczące tej materii wciąż zachowują znaczenie. Częściowo wynika to z ograniczenia zakresu zastosowania rozporządzenia do kart niebiznesowych (konsumenckich) – w przypadku przepisów ustawy o usługach płatniczych brak takiego ograniczenia. Oznacza to, że w przypadku krajowych transakcji płatniczych w rozumieniu ustawy o usługach płatniczych (transakcji, w przypadku których dostawca płatnika i dostawca odbiorcy prowadzą działalność na terytorium Polski) maksymalne stawki opłat interchange będą stosowane niezależnie od biznesowego lub konsumenckiego charakteru karty płatniczej.

Wejście w życie

Zasadniczo rozporządzenie wchodzi w życie 8 czerwca 2015 r., jednak część jego zasadniczych postanowień zacznie obowiązywać później:

9 grudnia 2015 r. zaczną być stosowane przepisy dotyczące:

1. maksymalnych stawek opłaty interchange,
2. zakazu stosowania ograniczeń terytorialnych i zakazu wymogu uzyskiwania licencji na działalność transgraniczną w odniesieniu do wydawania kart płatniczych lub świadczenia usługi *acquiringu*,
3. obowiązków informacyjnych wobec odbiorcy;

9 czerwca 2016 r. zaczną być stosowane przepisy dotyczące:

1. rozdzielenia systemów kart płatniczych i podmiotów obsługujących transakcje,
2. *co-brandingu*,
3. rozdzielenia opłat,
4. zasady honorowania wszystkich kart.